

Grunnforurensning og nedlagte deponier

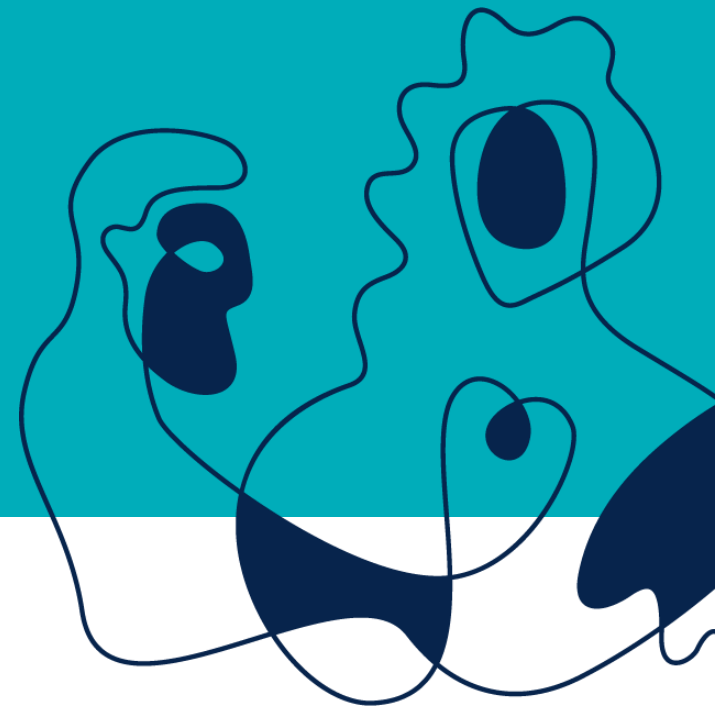
Ellen Kristine Keilen og

Hedvig Sterri

Klima- og miljøvernavdelingen,
seksjon for industri, forurensning og avfall

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Agenda

1

Introduksjon

2

Kartlegging av nedlagte sivile skytebaner og nedlagte deponier

3

Grenseganger i myndighetsforhold mellom statsforvalteren og kommunen

4

Oppfølging av forurensning fra bygging på et gammelt kommunalt deponi

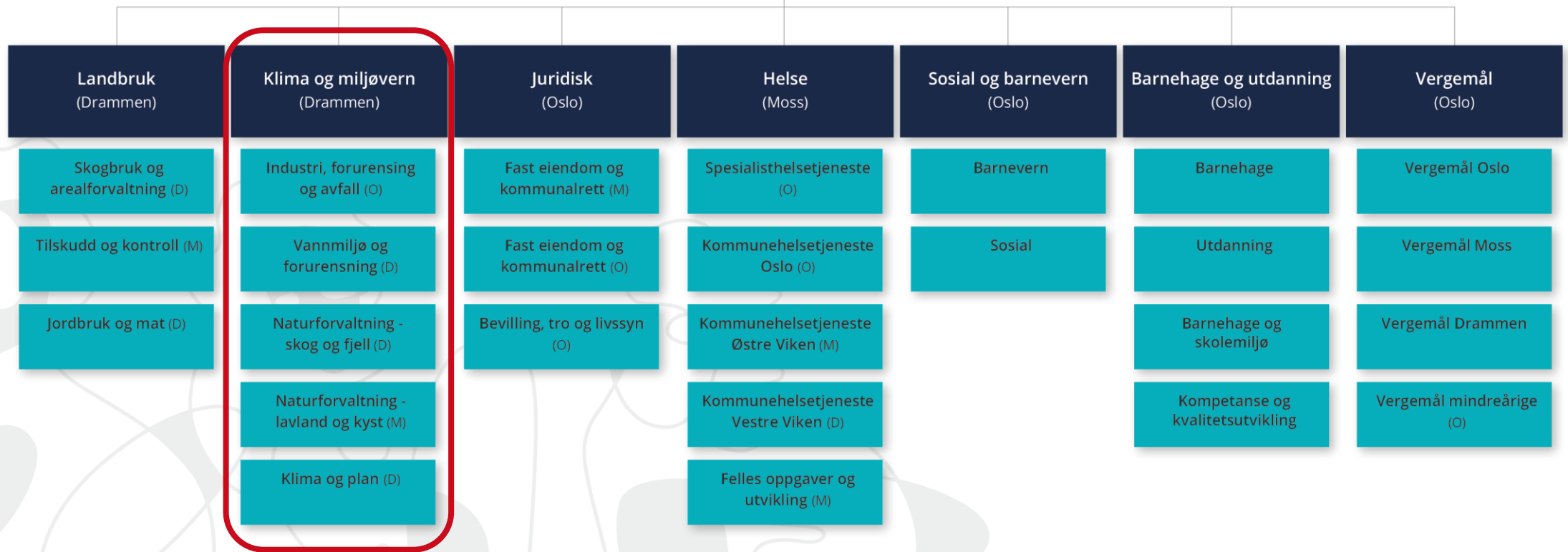
Statsforvalter Valgerd Svarstad Haugland
ass. statsforvalter Ingvild Aleksandersen

Kommunikasjonsenhet

Administrasjonsstab

Samordningsstab

Samfunnssikkerhet- og beredskapsstab

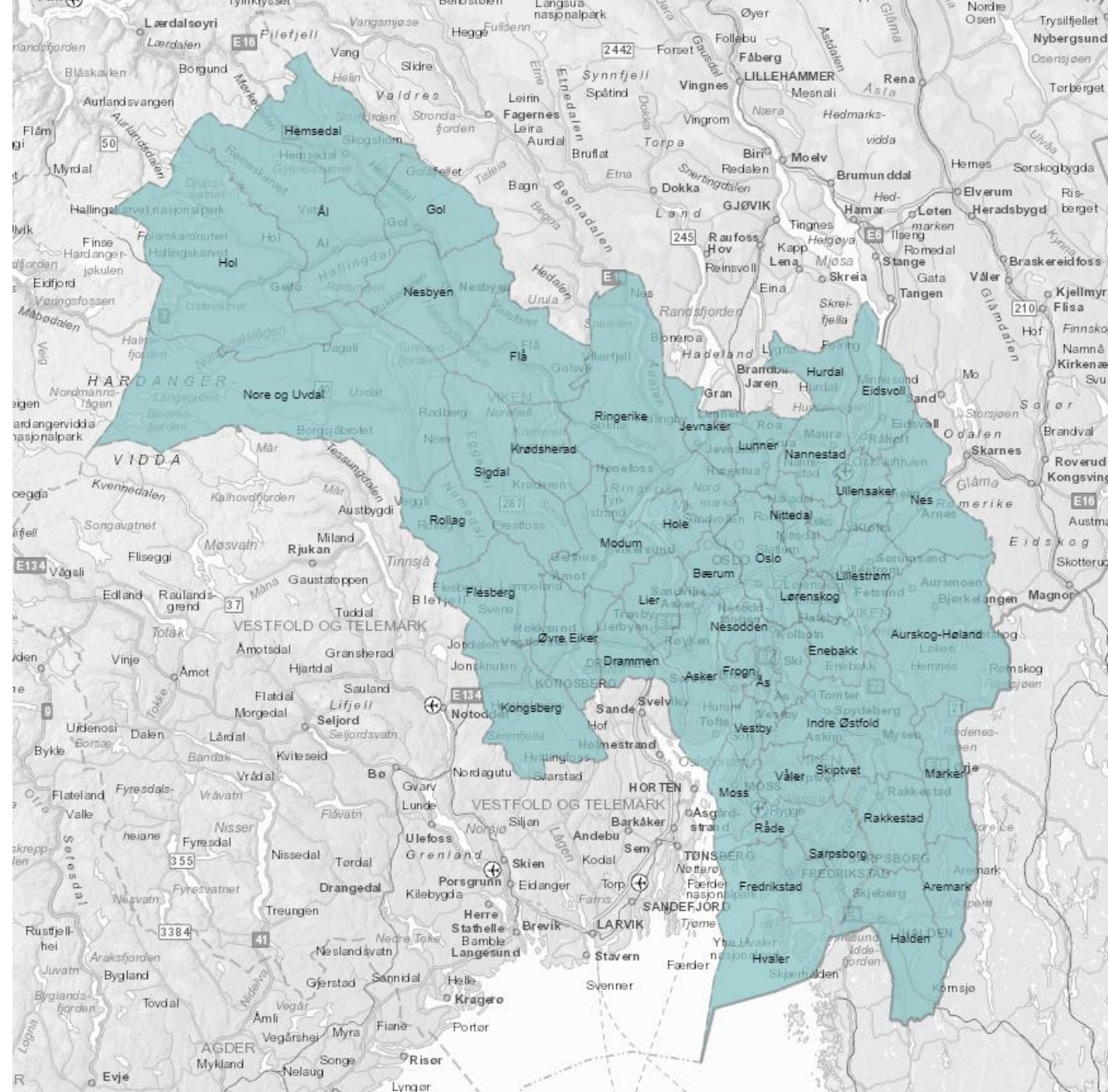

Langstrakt embete

52 kommuner + 15 bydeler fra 2020
ca. 1,9 millioner innbyggere

Variasjoner blant kommuner:

- 16 kommuner har under 5 000 innbyggere
- 8 kommuner har over 50 000 innbyggere

Grunnforurensning

Myndighetsfordeling

Miljødirektoratet

Forurensningsloven
(§ 7 og § 51)

Ansvarlig for alle forurensningsområder som ikke er delegert til Statsforvalteren. Skriver veiledningsmateriale, bestemmer normverdier og utvikler regelverk

Statsforvalteren

Forurensningsloven
(§ 7 og § 51)

Ansvarlig for forurenset grunn for delegert industri f.eks. deponier, galvanisering og skipsverft

Kommunene

Kapittel 2 av
forurensningsforskriften

Ansvarlig for tiltak i forurenset grunn i forbindelse med planlagte terrenginngrep (bygge- og gravearbeid)

Statsforvalterens ansvar

- Avfallsanlegg
- Deponier – aktive og nedlagte
- Delegert industri
 - nedleggelse
- Skytebaner/skiskytteranlegg
- Anleggsarbeid
 - grunnforurensningssaken blir delegert til oss
- Skipsverft
- Innspill til kommuneplaner og reguleringsplaner
- Fagsystemet Grunnforurensning – våre lokaliteter

Bilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Kommunens ansvar

Forurensningsforskriften kap. 2

 LOVDATA

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)

Del 1. Forurensset grunn og sedimenter

Kapittel 2. Opprydding i forurensset grunn ved bygge- og gravearbeider

Fastsatt med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9, § 52a og § 85.

§ 2-1. Formål

Dette kapitlet har til formål å sikre at områder med forurensset grunn ikke skal medføre uakseptabel helse- og miljørisiko i omgivelsene.

[Del paragraf](#)

Kommer tilbake til dette senere: *Grenseganger i myndighetsforhold mellom statsforvalteren og kommunen*

1

Introduksjon

2

**Kartlegging av nedlagte
sivile skytebaner og
nedlagte deponier**

3

Grenseganger i
myndighetsforhold mellom
statsforvalteren og
kommunen

4

Oppfølging av forurensning
fra bygging på et gammelt
kommunalt deponi

Kartlegging av nedlagte sivile skytebaner og nedlagte deponier

Ellen K. Keilen for Miljødirektoratet

Statsforvalteren i Oslo og Viken

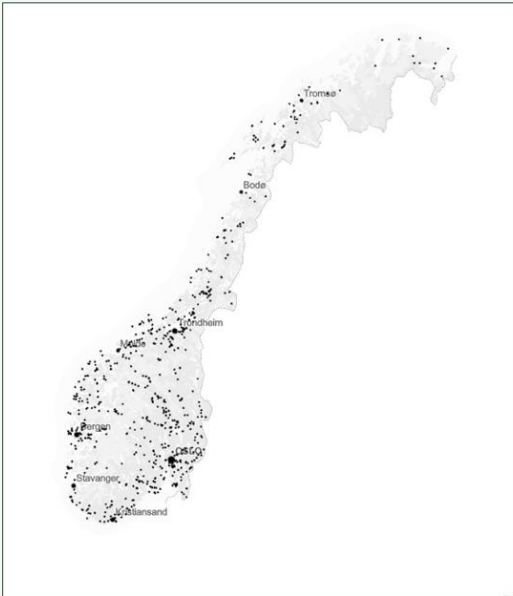
S

asplan viak

M-2130 | 2021

Nasjonal kartlegging av nedlagte sivile skytebaner

Utarbeidet av Asplan Viak på vegne av Miljødirektoratet

Dato: 20.12.2021

Versjon: 01

asplanviak.no

eter med fo

MILJØ-DIREKTORATET

VEILEDER

M-1780 | 2020

Bygging på nedlagte deponier

Veiledning om regelverk og hva som bør vektlegges ved bygging på, og i randsonen til, nedlagte deponier

NRK Logg inn ☰

12:33:39 Oslo og Viken

TV Radio Tips 03030 Følg oss

Krever oversikt over bly fra skytebaner

Det må komme en nasjonal kartlegging av forurensingen ved skytebaner. Det krever flere partier på Stortinget etter NRKs sak om tonnevis med bly på avveie ved skyteanlegg i Bærum.

«BLYMYRA»: Rester etter flere tiår med skyteaktivitet rundt Skytterkollen og Løvenskiol... [Vis mer](#)

Faksimile: NRK, 25.11.2019

Nedlagte sivile skytebaner

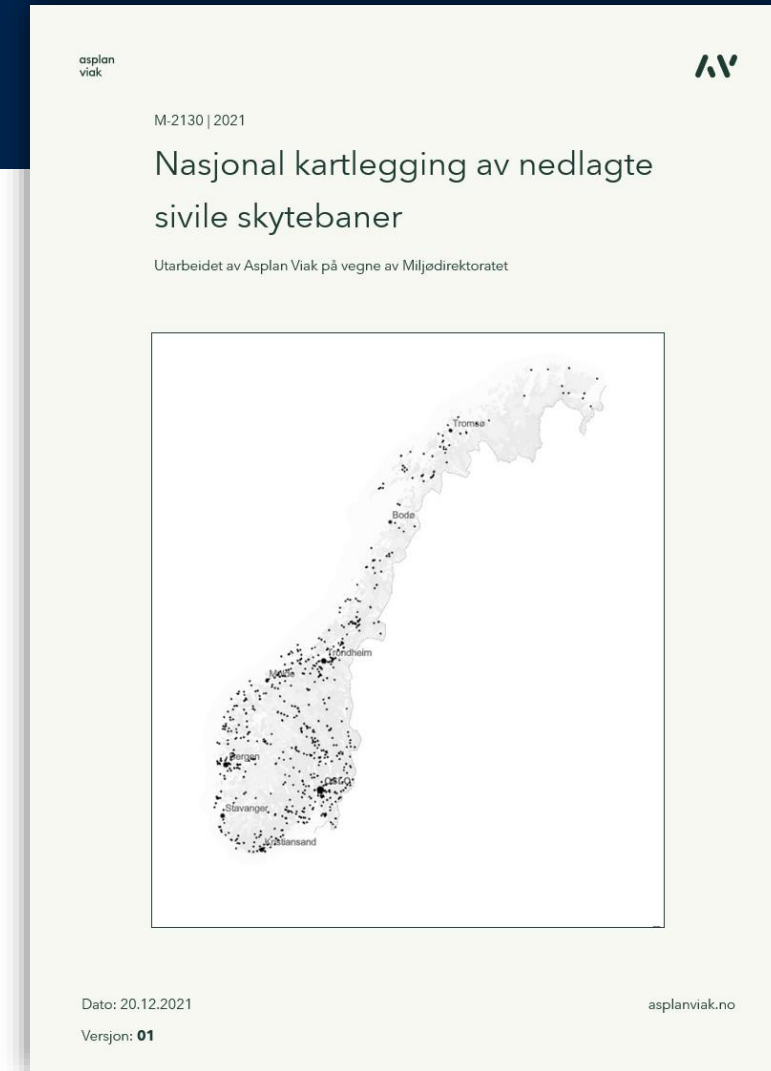

Bakgrunn og formål

Oppdrag i tildelingsbrev fra KLD i 2020:

«Se på muligheten for å kartlegge/registrere nedlagte sivile skytebaner og vurdere om det er hensiktsmessig å regulere de aktive sivile skytebanene f.eks. gjennom forskrift».

- Få bedre oversikt over omfang og plassering av nedlagte sivile skytebaner
- Innhente informasjon om hver enkelt skytebane (type skytebane, brukshistorikk)
- Vurdere potensiell risiko for negativ påvirkning på helse- og miljø

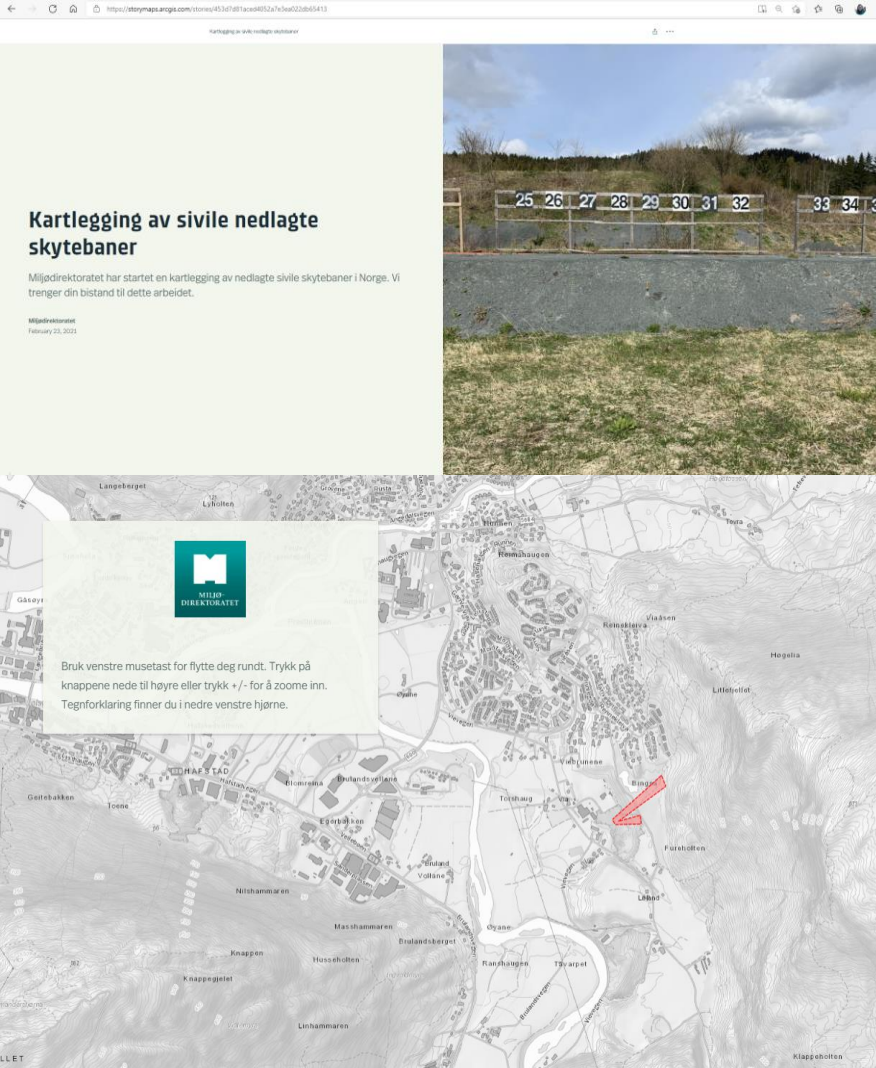

Prosess

Bistand fra konsulenter til kartleggingen

Innhentet informasjon fra

- Kommuner
- Statsforvaltere
- Skytterorganisasjoner og skytterlag

Innsamling av informasjon

Bearbeide datasettet

Vurdere helse- og miljørisiko

Oppdatere Grunnforurensning

Overordnet risikovurdering av helse og miljø

Skal belyse:

- Hvilke skytebaner som kan ha mest omfattende grunnforurensning
- Hvilke brukerinteresser som kan bli negativt påvirket

NB: ingen grunnundersøkelser er gjennomført i forbindelse med prosjektet

Bilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

MILJØ-
DIREKTORATET

VEILEDER

M-1780 | 2020

Bygging på nedlagte deponier

Veiledning om regelverk og hva som bør vektlegges ved bygging på, og i randsonen til, nedlagte deponier

Nedlagte deponier

MILJØ-
DIREKTORATET

VEILEDER

M-1780 | 2020

Bygging på nedlagte deponier

Veiledning om regelverk og hva som bør vektlegges ved bygging på, og i randsonen til, nedlagte deponier

Hvorfor er dette så aktuelt nå?

Utbygging av byer og tettsteder

Deponiene og deres randsoner ligger ofte i utkanten

Mangel på arealer

Hva var oppdraget?

- Registreringsskjema sendt til kommuner og industri
- Digital registrering av deponier (prosjektdatabase)
- Risikovurdering
 - Potensiale for gassproduksjon
 - Potensiale for å forurense grunnvann

Følgende informasjon ble etterspurt

- Om deponiet er registrert i Grunnforurensning fra før
- Dersom deponiet ikke var registrert i Grunnforurensning fra før, ble avgrensning av deponiet etterspurt. Dette ble tegnet inn i digitalt.
- Nærmere avgrensning av deponier registrert
- Hvilket tiår deponeringen startet og når det ble avsluttet
- Grovt estimat for mengde avfall i deponiet
- Hva slags type avfall som er deponert
- Om sigevannet samles opp

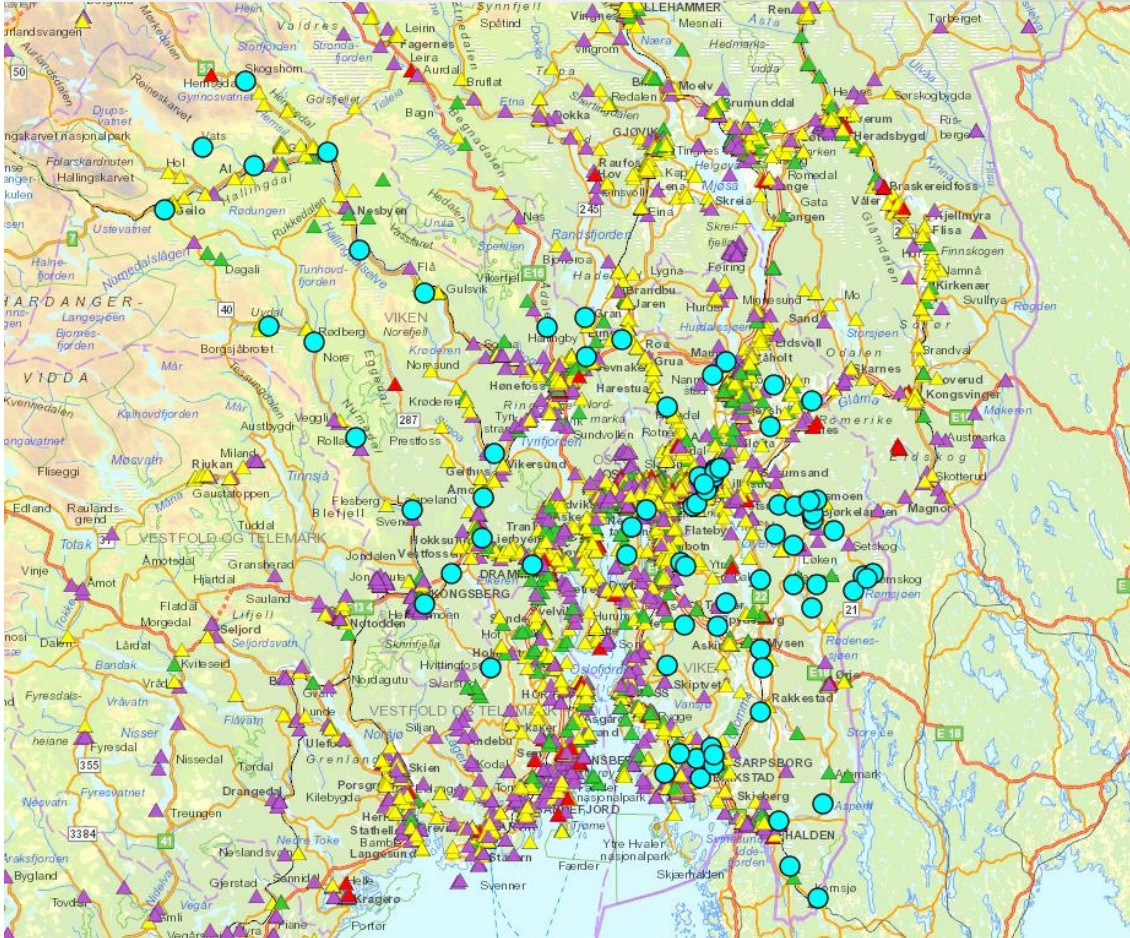

Foreløpige resultater

Fylkesvis oversikt fra kartleggingen

Fylke	Antall skytebaner	Antall «nye» deponier
Agder	40	4
Innlandet	100	6
Møre og Romsdal	39	5
Nordland	48	16
Oslo	2	-
Rogaland	19	1
Troms og Finnmark	28	4
Trøndelag	104	13
Vestfold og Telemark	29	5
Vestland	80	5
Viken	62	28
Sum	551	87

Hva skjer videre?

- Rapporter publiseres våren 2022
- Lokalitetene kartlagt i prosjektet er registrert i Grunnforurensning med et notat

1

Introduksjon

2

Kartlegging av nedlagte sivile skytebaner og nedlagte deponier

3

Grenseganger i myndighetsforhold mellom statsforvalteren og kommunen

4

Oppfølging av forurensning fra bygging på et gammelt kommunalt deponi

Grenseganger i myndighetsforhold mellom statsforvalteren og kommunen

Ellen K. Keilen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Forurensningsmyndighet

Statsforvalteren er myndighet for delegerte bransjer

For eksempel deponi

- Vi følger opp deponiet – tillatelse, tilsyn, årlig rapportering
- Tiltak – opprydding /sanering

Hva skjer når noen skal legge kabel? rør? Bygge vei eller ett bygg?

Kommunen er myndighet for bygge- og gravesaker

Eksempler

Fjell skytebane (aktiv)

Tiltaksplan etter forurensningsforskriften kap. 2

- Sanering, bygge- og gravesak, og anlegge skjermingsvoller

Sammensatt problemstilling – hvem skal behandle saken?

- Anlegge skjermingsvoller: Statsforvalteren
- Sanering: Statsforvalteren
- Bygge- og gravesak (standplass): kommunen

Miljødirektoratet delegerer saken samlet til oss

- Tiltakshaver kan forholde seg til en myndighet og en tillatelse

Teigen skytebane (nedlagt)

Etablering av en vei gjennom nedlagt skytebane

- Sanering av skytebanen: Statsforvalteren
- Bygge- og gravetiltaket (etablering av vei): kommunen

Deler tiltaksplanen i to: tiltak etter forurensningsforskriften kapittel 2 (kommunen), og sanering av resten av skytebanen (SF)

Veilederen *Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn*, TA-2553

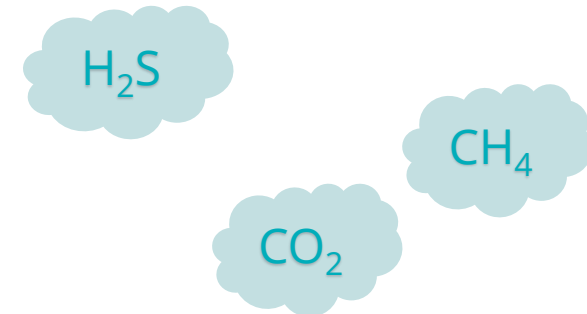
Graving i og ved nedlagt og aktivt deponi - Gatedalen

Grave for å legge ned overvannsrør – tiltaksplan etter kap. 2

- Kommer borti deponert avfall
- ~~• Sanering av deponi: Statsforvalteren~~
- Bygge- og gravetiltaket (legge rør): kommunen

Tiltaksplanen må ta hensyn til at det graves i deponi

- Gass
- Avfall skal til godkjent mottak

Risikovurdering: fare for økt forurensning mens tiltakene gjennomføres

Opprydding etter nedleggelse - omregulering

Området skal omreguleres til annet formål

- For eksempel fra industri til barnehage

Rydde opp iht. TA-2553

- Akseptkriterier for arealbruk

Det er den gjeldende reguleringen som er avgjørende

Forurensere betaler

Påvist forurensning utenfor tiltaksområde

Kommunen håndterer bygge- og gravesak etter forurensningsforskriften kap. 2

Forurensningen strekker seg utenfor tiltaksområdet

- Hva nå?

Miljødirektoratet/Statsforvalteren er forurensningsmyndighet

Kommunen har ikke anledning til å utvide tiltaksområdet

Skipsverft

Omregulering – attraktive tomter – mye forurensning

Planlagt sanering – se helheten

- Sedimenter og grunn sammen

Prioriterte skipsverft

- Prosjektstilling

DEN STORE RYDDEJOBEN

400 millioner kroner har det kostet å rydde opp forurensning etter et gammelt impregneringsverk ved jernbanestasjonen på Lillestrøm.

400 millioner kroner har det kostet å rydde opp forurensning etter et gammelt impregneringsverk ved jernbanestasjonen på Lillestrøm.

400 millioner kroner har det kostet å rydde opp forurensning etter et gammelt impregneringsverk ved jernbanestasjonen på Lillestrøm.

Problemområdene

Forurensnet grunn
 Status: 130 av 600 prioriterte lokaliteter forurenses fortsatt miljøet. Her finnes alt fra svært miljøskadelig forurensning til mindre alvorlige saker.
 Kostnad: Oppryddingen av har hittil kostet over en milliard kroner. Mesteparten har gått med til åtte store saker: Kireosolimpregnering Lillestrøm (400 millioner), koksvirket i Mo i Rana (220 millioner), flyplass og avfallsdeponi, Fornebu (157 millioner), forurensnet grunn, Raufoss (70 millioner), aluminiumsvirket i Eydehavn (35 millioner), avfallsdeponi, Kongsgrødsbukta (30 millioner), avfallsdeponi, Kollvåg (20 millioner).
 Fremdrift: Statens forurensningstilsyn (SFT) arbeider nå med en liste over lokaliteter som skal prioriteres i det videre ryddearbeidet.

Havneområder:
 Status: 131 norske fjord- og havneområder er man frarådet å spise ulike typer sjømat, på grunn av forurensning. Fylkesvisse tiltaksplaner er laget for 17 av de mest forurensete fjord- og havneområdene.
 Kostnad: Direktør Håvard Holm i SFT har anslått en kostnad på rundt 25 milliarder kroner for å rydde opp i de mest forurensete fjordområdene i Norge.
 Fremdrift: Det er utført pilotprosjekter i Trondheim, Sandefjord, Kristiansand, Horten og Tromsø, og oppryddingen i Oslo havn er i gang.

Ukjente miljøbomber
 Status: Det finnes trolig en lang rekke uregistrerte lokaliteter med grunnforurensning, Branningsveft, skipsverft, skytebaner, verksteder med galvanisering og overflatebehandling som ikke undersøkt i kartleggingen av forurensnet grunn på 1990-tallet. De er kommet i SFTs søkelys de senere årene, men ingen omfattende undersøkelser er foretatt.
 Kostnad: Ukjent, men det er trolig snakk om store millionbeløp.
 Fremdrift: SFT arbeider med å identifisere hvilke bransjer som skal undersøkes nærmere.

Ukjente saker
 Hvor mye det vil koste å avslutte de resterende 124 sakene, tør saksbehandlerne i SFT ikke antyde, men at det dreier seg om store millionbeløp, er på det rene. I tillegg kommer ukjente saker, som man ennå ikke kjenner omfanget av.
 – Det kan være saker som representere en alvorlig risiko for helse og miljø. Branningsveft, skipoverft, skytebaner og virksomheter for galvanisering har ikke vært godt nok undersøkt, sier Andersen.
 Tor Bjørn Christensen, Audun Garberg og Kristian S. Aas

Milliardbeløp er de siste årene brukt på opprydding av gamle synder. Men fortsatt gjenstår den største regningen.

– Der det fortsatt tilføres forurensning fra land, har vi valgt å ikke gjennomføre tiltak i sedimentene før forureningskildene er stoppet. Vi må hindre at områder som er ryddet blir forurenset på nytt, sier rådgiver Arne Anders Sandnes i SFTs miljøoppløsingavdeling.

I tillegg er det andre forurensete lokaliteter til sjøs som SFT nå ønsker å se nærmere på.

– Fremover ønsker vi å ha et spesialfokus på områdene rundt skipoverft, som ofte er forurenset, sier Sandnes.

– 25 milliarder
 Økonomien i oppryddingen er enda ikke helt avklart. Tidligere har SFT-direktør Håvard Holm andyet en pris på 25 milliarder kroner for å rydde opp i de gamle forurensningsområdene i sjøen.

– Dette var et tidlig anslag for opprydding langs hele kysten, uten at det var gjort noen detaljvurdering. Uansett er tiltak i sedimenter kostbare. Det er store til-
 uk, og store volumer med masser som må håndteres. Kostnadsoverslagene for opprydding av de ni områdene vi fokuserer på nå, minus Bergen, varierer fra rundt 800 millioner til rundt 2 milliarder kroner, avhengig av omfang, om man velger mudring eller tildekkning, og hvilke metoder man ellers velger. For Bergen gjenstår det undersøkt elser, men det er et stort område som er sterkt forurenset. Bli det aktuelt med opprydding i hele området, vil kostnadene kunne bli flere hundre millioner kroner bare i Bergen, sier Sandnes.

Budsjettet for opprydding i havneområdene er i år på 80 millioner kroner.

– Bevillingene har økt levt og trutt de siste årene, men hvordan utviklingen blir videre vet vi ikke, sier Sandnes.

Ikke avsluttet
 På landgjord har ryddejobben etter å riter med lenkfølgig omgang med miljøgifter og annet farlig avfall kommet et stykke lenger. Likevel gjenstår det å rydde opp eller

sikre 130 av de verste lokalitetene. Det viser en gjennomgang Miljøjournalen har gjort av de 600 verste grunnforurensningene på SFTs liste. Seks av de uavsluttede sakene står på SFTs A-liste, og skulle etter vedtak i Stortinget vært ryddet opp innen utgangen av 2005.

– Dette er store og omfattende saker, hvor betydelige tiltak gjenstår. Sakene regnes likevel som løst, fordi planer for opprydding og finansiering er på plass. Stortinget har godttet dette, sier Sjur Andersen, senioringeniør i SFT.

En av disse seks lokalitetene er etterlatenskapet etter industrien på Raufoss, mens de resterende fem befinner seg på området til Herøys Industripark.

– Alle disse områdene blir godt overvåket i dag, og det er liten risiko for at stoffene skal lekke ut til miljøet. Det er nesten ubetydelig transport av miljøgifter fra grunn, sier miljøsjef Sveine O. Lie i Norsk Hydro.

De andre 124 lokalitetene som fortsatt

Faksimile: Natur & miljø, 2006

Konkusjon

Mange sammensatte og forskjellige problemstillinger vi kommer borti

Forskjellige hensikter med tiltak

Kommunen er forurensningsmyndighet etter forurensningsforskriften kap. 2

- Gjelder også dersom bygge- og gravearbeider finner sted i for eksempel deponi eller skytebane

Viktig med god dialog mellom oss

1

Introduksjon

2

Kartlegging av nedlagte sivile skytebaner og nedlagte deponier

3

Grenseganger i myndighetsforhold mellom statsforvalteren og kommunen

4

Oppfølging av forurensning fra bygging på et gammelt kommunalt deponi

Oppfølging av forurensning fra bygging på et gammelt kommunalt deponi

Hedvig Sterri

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Ventet tre uker med å varsle

Etter tre uker har kommunen varslet om at de vil varsle om gassnivået inne i husene sine. De fleste har fått gode resultater. Men noen har fått høye nivåer. Det betyr at de må måle gassnivået inne i husene sine.

NYHETER POLITIKK ÅRSTAD

Satte av hundre millioner, nå er prisen tredoblet

- Siga

Det er viktig for en kommune som Lillestrøm å være med på en dugnad, slik at forbrukerne blir lagt til rette for at disse gruppene skal ha et mest mulig selvstendig liv med full deltakelse, også i arbeidslivet.

Aksjonsgruppen «Folkeaksjonen for Slettebakken» håper på opprensning av det gamle bossedeponiet under fotballbanene, men tror det ikke før de får se det. Marit Stordal Bakken, Storm Tjore (10), Gro Tjore og Eirik Stordal Hovding (10) ønsker seg bedre forhold for fotballspill på Slettebakken. Foto: EIRIK HAGESÆTER

Av Bente-Line Flatekvål Publisert: 14.08.15 15:14 Del
Artikkelen er over 6 år gammel

Fjerningen av det gamle avfallsdeponiet på Slettebakken blir betydelig mer kostbart enn tidligere anslått.

Faksimile: Bergensavisen, 14.08.2015

14:32:01 Sørlandet TV Radio Feature Tips

Derfor stinker det på Tangen

Stedet der det nå graves på Tangen er Kristiansands tidligere søppelfylling. Illluktende gass siver derfor opp fra grunnen når gravemaskinene gjør sin jobb.

ARBEIDSLIV
Inkludering av dem med hull i CV-en

Lillestrøm Høyre vil i neste kommunestyreperiode ha som mål at 5 prosent av nyansattene i den nye kommunen skal være mennesker med nedsett funksjonsevne eller personer med hull i CV-en.

I nye Lillestrøm kommune har vi mennesker med nedsett funksjonsevne. Mange av disse ønsker å bidra til fellesskapet gjennom å benytte sine ressurser til et meningsfullt arbeid. Andre har hull i CV-en, men ønsker å komme tilbake til arbeidslivet selv om ikke alle papirer er på plass.

Det er viktig for en kommune som Lillestrøm å være med på en dugnad, slik at forbrukerne blir lagt til rette for at disse gruppene skal ha et mest mulig selvstendig liv med full deltakelse, også i arbeidslivet.

Å få mennesker ut i arbeid som har en egen tilværelse, må være en av de viktigste jobbene for den nye kommunen. For det enkelte menneske betyr det å være til nytte, å vite at noen trenger deg, selv om du bare kan arbeide 20 % eller har manglende skolegang.

DEPONISAKEN
La Brånåsdaalen bli nasjonal pilot

HØRER IKKE SAMMEN: Vi håper utvalgte på Brånås gjør at beboere som har vært på fyllingen, og at søppel i bakken alltid ryddes opp i før det eventuelt kan reguleres for boligbygging, skriver forbrukerne.

Beboerne på og ved Brånåsdaalen avfallssdeponi har litt nok. Nå må kommunen ta sitt ansvar som forureningsmyndighet, og politikkerne må ta sitt ombudsansvar og ivareta innbyggernes interesser.

Mye tyder på at vi så langt bare har sett toppen av isfjellet, og vi frykter at problemene vil vokse seg større og større. Det er store usikkerheter knyttet til de planlagte tiltakene, og vi har ingen garanti for at de vil fungere tilfredsstillende. Den psykiske belastningen vil med andre ord vokse seg for en rekke beboere.

Så langt har 22 beboere fått tilbud fra kommunen om utkjøp. Lillestrøm Miljøpartiet De Grønne vil jobbe for at alle søppelbeholdere med påvirket gass og/eller søppelproblematikk også skal få et slikt tilbud. Inklusjon som tillegg skal være lik boligens gjenskaffelseverdi.

Eneste løsning
Lillestrøm MDG mener videre at den eneste holdbare løsningen er at hele deponiet saneres. Slik det er må blir omfattende igangsettelse som er arbeidskrevende og som er svært kostbart. Slike tiltak er ikke økonomisk realistiske. Men vi oppfordrer de ansvarlige og helsemyndighetene til å ta ansvar for de som er påvirket av søppelproblematikken. Kommunen må sørge for at de som er påvirket av søppelproblematikken får tilgang til informasjon og støtte, og at de som er påvirket av søppelproblematikken får tilgang til informasjon og støtte, og at de som er påvirket av søppelproblematikken får tilgang til informasjon og støtte.

Nye Lillestrøm kommune må søke nasjonal bistand for opprydding.
Vi mener derfor at nye Lillestrøm kommune må søke nasjonal bistand for opprydding og at lokalpolitikere må videreformidle at matter settes av til sanering av deponiet i statsbudsjettet. Statsgjøren er ansvarlig for at Brånåsdaalen kan bli et pilotprosjekt for sanering og for utsetting av ny teknologisk, som på så måte kan komme andre deponier til gode.

02:43

Faksimile: Romerikes blad, 27.06.2019

Hvordan (gjen-)oppdages problemet?

- Bekymringsmelding
- Oppdatering av lokaliteter i fagsystemet
Grunnforurensning
- Setningsskader
- Gassproblematikk
- Bygge- og gravesaker etter kap. 2 avdekker avfall i grunnen

Hvem skal betale?

Der kommunen har drevet deponi for avfall er **kommunen ansvarlig** for forurensning knyttet til driften på eiendommen.

Dette gjelder også i de tilfellene der arealet ikke lenger eies av kommunen.

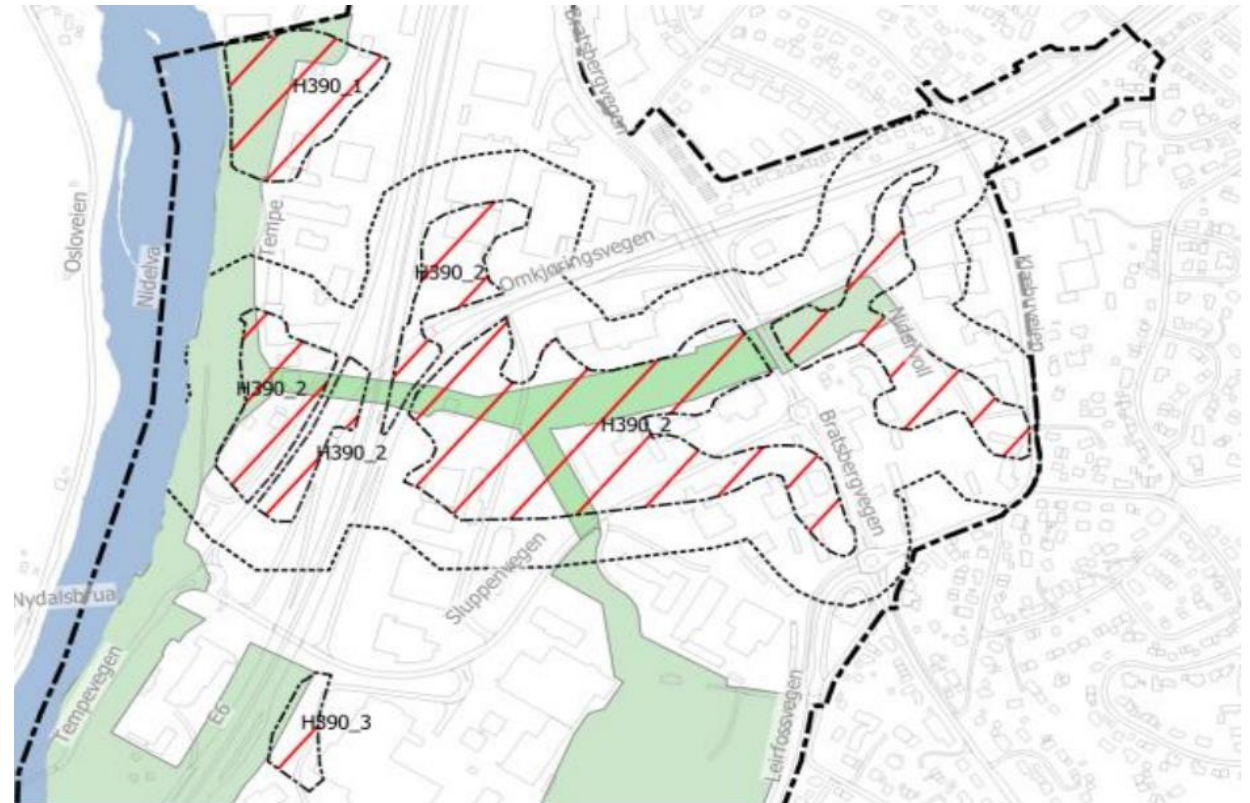

Kartlegging og undersøkelser

Viktige momenter som bør med:

- Innhold/ type avfall
- Gasspotensiale
- Setning
- Utstrekning
- Randsone
- Avrenning
- Resipient

Farsoner i skravur, og randsoner i stiptet linje. Figur hentet fra veileder M-1780/2020

Handlingsplan for opprydning og overvåkning

Momenter som kan være relevante:

- Masseutskiftning
- Gassanlegg
 - Eksplosjonsfare
 - Inneklima og sikkerhet
- Topptetting
- Sigevannsoppsamling og rensing
- Informasjon til berørte parter, for eksempel:
 - Beboere på toppen
 - Naboer rundt

Handlingsplanen vil avhenge av resultatene i kartleggingen /undersøkelsene.

Oppfølging og overvåkning

- Kan pågå i mange år
- Gassanlegg
 - Diffus utlekking
 - Randsonen
- Overvåke setninger
- Sigevann
- Resipientovervåkning

Utlekking av sigevann. Foto: Fylkesmannen i Buskerud

Bekymrede naboer/beboere

- Ytre miljø OG human helse
- Hva betyr dette for meg og familien min?
- Hagebruk
- Husdyr
- Inneklima
- Verdi på bolig
- Mulighet for å bygge ut
 - Kjeller
 - Garasje
- Setnings-skader

MILJØ-
DIREKTORATET

VEILEDER

M-1780 | 2020

Bygging på nedlagte deponier

Veiledning om regelverk og hva som bør vektlegges ved bygging på, og i randsonen til, nedlagte deponier

Veileder M-1780/2020

Bygging på nedlagte deponier - anbefales ikke

Takk for oppmerksomheten

Ellen K. Keilen

Hedvig Sterri

Seksjon for industri, forurensning og avfall

Klima- og miljøvernavdelingen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside statsforvalteren.no/ov